

- Hvor høy risiko vi aksepterer er et verdispørsmål. Ingen diskusjoner eller beslutninger om risiko er verdinøytrale, sier Inger Lise Johansen.

Hun er stipendiat ved Institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk, NTNU. "Bruk av risikoanalyse i beslutningstaking" er arbeidstittelen på doktorgradsavhandlingen hennes.

- Risikoanalyse er i utgangspunktet et teknisk fag, med logikk, statistikk og sannsynlighetsregning. Man kommer fram til konkrete tall, og tall er ofte et besnærende beslutningsgrunnlag. Men vi må samtidig være opptatt av premissene som ligger bak tallene. Og da kommer vi ikke utenom en verdidebatt.

Inger Lise Johansen tilhører den kommende generasjon sikkerhetsforskere. 27-åringen fra Bærum har allerede skaffet seg en bred faglig plattform.

- Kanskje litt for bred. Det er vanskelig å snevre inn tema for en overkommelig doktorgradsavhandling. Men det var nettopp bredden og allsidigheten ved faget som trakk henne til risiko- og sikkerhetsforskning, forteller hun.

- Jeg begynte på sivilingeniør-studiet rett etter videregående, og kom etter hvert bort i risiko- og sikkerhetsspørsmål. Den spennende blandingen av ingeniørfag, psykologi, filosofi og samfunnsfag appellerte sterkt til meg, sier Johansen, som også tok et hvileår fra sivilingeniørstudiene for å ta risikorelevante psykologifag.

Inger Lise Johansen bruker debatten om framtidig oljeaktivitet i Lofoten og Vesterålen (LoVe) som eksempel, en debatt hun mener har vært preget av sammenblanding av verdier og faktapåstander fra interessentenes side.

- Risiko handler om usikkerhet. Vi skal beskrive noe som ikke har skjedd ennå, noe som vi ikke vil skal skje. Derfor finnes det ikke objektive "fakta" om risiko, sier Johansen.

- Det kan være mulig å finne risikoanalyser som underbygger ditt synspunkt, alt etter premissene som ligger til grunn. Om dette simpelthen skyldes manglende integritet, eller om risikoanalysen som praksis eller tilnærming er verdiladet er et spørsmål som interesserer Johansen. Det som er sikkert er at bruken av resultatene av risikoanalyser er verdiladet.

I LoVe-debatten har vi sett at risikoanalysen har blitt en kasteball blant de ulike aktørene, i en diskusjon der verdiargumenter fordekkes som faktapåstander. Et sammensurium av verdier og fakta svekker utsiktene for en kunnskapsbasert løsning, mener hun.

Nå er hun opptatt av det hun selv karakteriserer som de "mykere" sidene av faget: Hvilke premisser som ligger bak risikoanalysen og hvordan vi kan uttrykke, evaluere og kommunisere risiko slik at vi får gode beslutningsprosesser. Hun er også fascinert av begrepet risikoaksept.

- Risikoaksept er egentlig et dårlig ord. Vi aksepterer ikke risiko i seg selv. Snarere er det beslutningen om å ta en risiko som er akseptabel, utfra kriteriene som legges til grunn og de fordelene aktiviteten gir oss. Å kjøre bil er risikabelt, men vi gjør det allikevel fordi det gir oss fordeler som veier opp for risikoen.

Om vi hadde skydd all risiko, hadde det vært lite framgang i verden, konstaterer hun. Og risikoanalysen? Kan den brukes når vanskelige beslutninger skal tas?

- Risikoanalyser er en systematisk måte å framskaffe og framstille kunnskap, et balansert og systematisk bilde av en usikker framtid. Vi har etter hvert fått mye erfaring i dette arbeidet, som må brukes. Men vi må også se begrensningene. Resultatet fra risikoanalysen kan ikke tolkes som fasitsvar med to streker under, sier Johansen.

- INGEN RISIKO-BESLUTNINGER ER VERDINØYTRALE

Stipendiat Inger Lise Johansen, Institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk, NTNU
Intervjuet av Lars Martin Hjorthol

